

volitve je vlada sama, ker ve, da bi drugače v novi kuriji v Galiciji ne bil voljen noben njen somišljenik.

Velika napaka je, da ni obveljal predlog, da se volitve vrše ob nedeljah ali praznikih, ali da se postavno določi, da imajo vsi volilci tisti dan dopust, naj že volijo ali pa ne. Temu so se upirali zlasti konservativci in se sklicevali na posvečevanje nedelj. Če so v nedeljo lahko volilni shodi, razne veselice itd., in se s tem ne ruši nedeljsko posvečevanje, se bi pač tudi ne, če bi bile volitve ob nedeljah, ko se vendar vršé samo enkrat v šestih letih. Tudi bi povsod se lahko bčžja služba odločila na tak čas, da bi lahko vsi volilci bili pri nji. Zoper volitve ob nedeljah so le tisti, ki ne marajo, da bi delavci volili.

Sicer pa moramo omeniti, da je ta sklep povse le v korist nemškim liberalcem, ne pa katoliškim konservativcem. Motijo se tisti, ki mislijo, da bode kmet zadržal hlapca, da ne bode volil. Preveliko je pomanjkanje poslov, da bi mogel kar delati z njimi, kakor bi se mu poljubilo. Če ga bode zadrževal od volitve, bode le mej njim in hlapcem nastal prepir. Res s tem, da se volitve ne vrše ob nedeljah, se je dal povod rušenju dobrih odnosov mej posli in gospodarji, kar kmetijstvu ne bode v korist. Pač bodo pa liberalni tovarnarji drugače lahko pritiskali na delavce, ker jim delavnih močij, nikdar ne primankuje, ko vse sili v tovarne. Ti bodo delavce pač le tedaj zadrževali, kadar bi vsled delavskih glasov židovsko-liberalni kandidat bil v nevarnosti. Zares čudno, pri volilni reformi so konservativci vedno branili le interese židovstva, celo tam, kjer so mislili, da branijo koristi katoliške cerkve. Zares hudo je že požidena Avstrija, še celo oni, ki hočejo biti varuhi katoliške cerkve, pri postavodaji najgorečnejše branijo interese židom.

Državni zbor se je oddahnil, ko je končal nepovoljno mu delo, volilno reformo. Poslanci so veseli, da so se ubranili še večje nevarnosti, razširjenja volitev v sedanjih kurijah, ker bi bilo marsikoga stalo mandat.

Politični pregled.

Prusofilstvo na Koroškem. — V Velikovec je prišel za dekana dr. Janez Wieser, ki je po mišljenju dober Slovenec in si je v Celovcu pridobil mnogo zaslug za družbo sv. Mohorja. Velikovčani so ga lepo vspregli in pri instalaciji jako lepo okrasili mesto, to se mora priznati, a zastave, ko so se porabile za to okrašenje, že ne kažejo avstrijskega duha. Bile so namreč samo frankfurtarice. Cesarske zastave bil bi namreč zastoj iskal mej njimi. Govori se, da v celem nemškem Velikovecu nobene nimajo. To pač dovolj kaže, kako je z avstrijskim patriotizmom v tem mestu in kakšen sad rodi negovanja nemštvo. Z velikonemškimi zastavami so hoteli morda tudi opomniti novega dekana, kakšnega duha naj se navzame, če hoče, da bodo zadovoljni z njim. Seveda dekan se za take migljeje velikovških „purgarjev“ ne bode dosti menil. Čuditi se pa moramo, da vlada trpi tako počenjanje. Če se pa kje razvije slovenska zastava na Koroškem, jo pa hitro prepovedo, dasi je zastava jedne avstrijske kronovine.

Nova krivica. — Vlada je imenovala za okrajnega glavarja v Velikovecu na Koroškem nekoga Nemca Kreuterja, ki ne zna niti besedice slovenske. V velikovškem okraju pa biva blizu tri četrtine Slovencev. Še tisti, katere so pri ljudskem popisovanju vpisali za Nemce, znajo bolje slovenski nego nemški. To imenovanje je najočitneje pokazalo, da tudi sedanja vlada nima dobre volje, izpolniti narodno enakopravnost na Koroškem. To je tudi čisto naravno, ker se grof Badeni močno opira na levico. Brez njene pomoči ne more v sedanjem državnem zboru nič večjega izvesti. Da bi druge ljudske stranke zbral okrog sebe, zato nima potrebne sposobnosti, ker mu je vsako demokratično gibanje jako zoperno, kar je pokazal posebno v županskem vprašanju na Dunaju. Če uradniki na Koroškem ne bodo slovenski znali, na slovensko uradovanje ni niti misliti.

Državni zbor sedaj razpravlja o davčni reformi. — Levičarji in nemški liberalci niso želeli, da davčna reforma pride na dnevni red, vlada je pa vsekako hotela, da se ta stvar še letos reši. Levičarji so se udali, samo prof. Suess je izstopil iz kluba, ker se klub ni hotel po njegovi želji upreti vladi. Z Mladočehi se je pa vlada sporazumela. Mladočehi niso bili nasprotniki davčni reformi sami, temveč samo s tem niso bili zadovoljni, da se deželam dovoli le tretjino tega, kar bodeta novi dohodninski in personalni davek več donasala. Na te doneske dežele ne bode smela nakladati priklad in bi zatorej bile v velikih denarnih zadregah, ako se jim od njih prebitka precej ne dovoli. Vlada je sedaj dovolila, da se bode deželam prepustilo polovico od prebitkov imenovanih davkov. Poleg tega je pa vlada še Čehom obljubila, da odškodni občine, ki za državo pobirajo davek, in da se upelje novi kazenski davčni zakon, ki bode sestavljen bolj po novodobnih načelih. Sedaj mislimo, da se bode razprava o davčni reformi še precej mirno vršila. Protisemitje tudi vladi ne delajo več posebnih težav.

Volilna reforma in Poljaki. — Jako nezadovoljni so poljski plemenitaši, da se je sklenila tajna volitev poslancev v novi kuriji. Boje se namreč, da pri tajni volitvi pozebejo. Najbolj jih pa jezi, da so celo nekateri Poljaki bolj demokratičnega mišljenja pripomogli k temu izidu. 29 jih je namreč manjkalo pri glasovanju. Klubov načelnik jih je zaradi tega dobro oštel, jim pripovedoval, da je to v škodo veljavi poljskega kluba, če se njega člani tako malomarno udeležujejo glasovanja. Potem je jim dopovedoval, da sklep škoduje gališki avtonomiji. Po vladni predlogi, bi bili deželni zbori imeli pravico sklepati o tem, če se voli direktno ali indirektno, javno ali tajno. Sedaj je pa zbornica pripravila deželni zbor ob jedno pravico. Za poljske plemenitaše je to jako nepovoljno. Že sedaj zahtevajo gališki kmetje tajne volitve. Če se bode tajno volilo v peti kuriji, bodo tem odločneje zahtevali tudi tajno volitev v kmetijski kuriji. Če se pa ta upelje, zgube gališki plemenitaši mnogo veljave.

Dunajsko župansko vprašanje bode kmalu rešeno. Cesar te dni potrdi novega župana Strobacha, potem bode pa vladni komisar izročil protisemitom mestno upravo. Na dunajskem magistratu se bode potem vse vršilo po volji dr. Luegerja. Novi župan se je pred volitvijo zavezal svoji stranki, da bode vse važnejše posle prepuščal prvemu podžupanu, dr. Luegerju, in tudi odstopil od županstva, kadar bode pričakovati, da bi vlada dr. Luegerja predložila v potrjenje, ako ga zopet volijo. Dr. Lueger bode pri mestni občini sedaj imel več vpliva, nego bi ga bil kot župan, poleg tega pa še toliko odgovornosti ne bode imel. Ljudje bodo vse dobre stvari njemu pripisovali, napake pa županu, kateri je premalo izobražen, da bi mogel sam voditi županske posle. Če pa dr. Lueger postane župan, je pa pač od tega odvisno, kako bodo ljudje sploh z novo občinsko upravo zadovoljni. Sedaj mnogo pričakujejo od dne, kar ne bode moč izpolniti, posebno ker se želje raznih slojev prebivalstva močno nasprotujejo.

Sežiganje ogerskih zastav. — Nenavadno radi ljudje zažigajo madjarske zastave. Lani so bili v Zagrebu dijaki jedno sežgali in bili zaradi tega ostro kaznovani. V Belemgradu so nedavno tudi jedno, kar je Madjare tako razkačilo, da zahtevajo v svojih listih, naj Avstrija kar pretrga diplomatske odnose s Serbijo. Seveda ko bi šlo po volji Madjarom, bi morali kar začeti vojno proti Serbiji. V več krajih na Ogerskem so te dni protestovali proti proslavljenju prihoda madjarskih barbarov, pobijalcev in požigalcev v Evropo in sežigali ogerske zastave. V Karansebesu so jih sežgali Rumuni kar cel kup. Seveda se začne proti njim ostra preiskava. Nekateri bodo gotovo zaprti. Na Dunaju so pa velikošolski dijaki raznih narodnosti protestovali v jako ostri resoluciji proti madjarski tisočletnici. To bi bili storili na sijajnih shodih, da jih ni policija prepovedala. Mislili so tudi sežgati madjarsko zastavo na vseučiliškem dvorišču, a se je jim to zabranilo. Več dijaških društev se razpusti, ker njih člani premalo madjarsko zastavo spoštujejo. To sežiganje madjarskih zastav mora pač imeti posebne uzroke!

Italijani v Afriki. — Minole dni so italijanski listi z zadoščenjem poročali o zmagi Italijanov v Afriki, da so ti vzeli trdnjavo Adigrad, ne da bi se bili Abesinci uprli. Cela stvar se je zdaj pokazala v drugi luči. Baldissera je le na podlagi nekkih pogojev, sklenjenih z nasprotnikom dospel v napominano trdnjavo, katero je pa obljubil na zahtevo tudi takoj izprazniti. In res se že poroča, da se Baldissera ne upa vzdržati v trdnjavi Adigradu in da jo bo moral zapustiti. — Poslanec Imbriani je predložil v italijanski zbornici addresso s 100.000 podpisov, s katero se zahteva, naj se pokliče laška vojska iz Abesinije in opusti ondota kolonija. Narod torej zahteva, da se naj vojna neha, a vlada pa tišči dalje in meče nepotrebno milijone venj. Iz tega ne more ničesar dobrega biti za obubožano Italijo. — Najvišje vojaško sodišče ni dovolilo, da se Baratieri, prejšnji poveljnik italijanske vojske v Afriki, toži radi izdajstva in strahopetnosti, nego le zaradi nemarnosti v službi.

Francija. — Ruski listi so jako zadovoljni z novim zmernim francoskim ministerstvom in to je nekako zagotovilo, da se vendar utegne nekaj časa zdržati. Če je Rusija naklonjena ministerstvu, pridobi to veljavo, ker Francija se sama ob sebi veliko zanaša na Rusijo. Da pa je Rusiji bolj povšeči zmerna republikanska nega radikalna vlada, je ob sebi umevno; sej Rusija tudi ne mara radikalnih elementov doma in je zadovoljna, da ti ruski radikaleci tudi drugod ne najdejo opore. Dasi je radikalizem na Francoskem precej močan, vendar se ga zelo v ozadje potiska. Pri občinskih volitvah radikaleci niso dosegli zaželjenih uspehov. Je pač zmerna vlada vodila volitve. Sploh se pa radikaleci ne upajo prav odločno nastopiti proti sedanji vladi, ker se boje, da bi v slučaju, če to vlado vržejo, ne prišla na krmilo še zmernejša vlada, ki bi radikalcem še ostreje na prste stopala.

Perzija. — Umrjenega perzijskega šaha hvalijo splošno vsi, pred vsem pa pišejo laskavo o njem ruski listi. Šah se je vedno nagibal k Rusiji in zaradi tega hvalijo ga najbolj ruski listi. Z druge strani se pa piše, da umorjeni šah ni bil niti na strani Rusov, niti Angležev. In ravno sedaj vznemirja Anglijo to, ker se boji, da bi se novi perzijski šah ne vrgel popolnoma na stran Rusiji, ki bi potem lahko prišla še do večje veljave v Aziji, kot je ima sedaj, in bi Anglija ne izgubila še tega vpliva ondi, kar že ima. V vsem se je po listih resno jelo razmotrivati perzijsko vprašanje. Pa najbrže bo ostalo vse pri starem. — Značilno je za orientalske razmere, da je umorjeni šah takrat, ko so na Francoskem umorili Carnota, prepovedal pisariti o tega umoru, češ, da bi tudi njegovi sovražniki ne poskusili enakega atentata nanj. Ravno tako je tudi zdaj prepovedal turški sultan vsem listom v Turčiji, pisariti o usmrčenju šahovem, ker se boji, da bi se tudi

njemu ne pripetilo kaj ednacega. Pomnožil je tudi svoje straže in je postal v vsem jako oprezen. Mož ima pač slabo vest.



Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

III. Zbornični svetnik Franc Hren poroča o prošnji gospodarskega odbora v Matenjivasi, da naj se obdrži dosedanje letni in živinski semenj, ki se vrši v dan 24. junija vsakega leta v Matenjivasi. Pri dotičnih poizvedovanjih se je pokazalo, da se v vsem kraju že od pamtiveka v dan 24. junija vrši letni in živinski semenj; listine, s katero se je ta semenj dovolil, ni bilo najti. Trgovska in obrtniška zbornica ima že, odkar obstoji zabeležen, ta semenj v svojih zapiskih in tudi c. kr. okr. glavarstvo v Postojini je l. 1874, ko je zbornica poizvedovala o letnih in živinskih semnih, z dopisom z dne 17. avgusta 1874. naznanila, da je v Matenjivasi v dan 24. junija vsakega leta letni in živinski semenj. Gospodarski odbor v Matenjivasi jeseđaj, ker se ne more izkazati z nobeno listino, s katero bi se bil dala pravica za ta semenj, vložil c. kr. deželno vlado prošnjo, da bi se naj dovolil nadaljni obstoj tega letnega in živinskega semnja. Semenj je bil doslej primeroma dobro obiskan in to je znamenje, da je tudi potreben za prebivalstvo v Matenjivasi in okolici. Da naj semenj še nadalje obstoji, temu ne ugovarja nobena sejmska občina in ker je iz narodno-gospodarskega stališča obstoj semnja utemeljen, se pridružuje odsek priporočilo c. kr. okrajnega glavarstva postojinskega in predlaga: Čestita zbornica naj se izreče v svojem poročilu na c. kr. deželno vlado za nadaljni obstoj letnega in živinskega semnja v Matenjivasi. — Predlog se sprejme.

IV. Zbornični svetnik Iv. Baumgartner poroča imenom odseka o mogočem dohodku cementne tovarne na Dovjem in predlaga: Čestita zbornica naj poroča oziraje se na dognana poizvedovanja. — Predlogu se pritrdi.

V. Zbornični svetnik Franc Omersa poroča na podlagi poizvedovanj završenih od zbornice o mogočem dohodku „Prve zadruga za žebljarski obrt in druge izdelke iz železa v Kropi“ in predlaga: Čestita zbornica naj poroča v smislu odsekovih izvajanj. — Predlog se sprejme.

VI. Zbornični tajnik poroča imenom odseka, da je J. P., c. kr. davčni uradnik v p., prosil za podelitev dopustila za poizvedovalno pisarno za Kranjsko, da bi dajal pojasnila o kreditnih razmerah tvrdk. Prositelj je bil 15 let v raznih okrajih Kranjske davčni uradnik in 10 let glavni zastopnik zavarovalnice „Phönix“. Zbornica se je v svojem, potem c. kr. deželne vlade na visoko c. k. deželne vlade, na visoko c. kr. trgovsko ministerstvo podanem poročilu z dne 20. junija 1885, št. 681, izrekla, da so poizvedovalne pisarne posebne važnosti in če opravljajo te zanesljive, neomadežavane in zaupne osebe, ki imajo tudi potrebno kupčijsko in tudi sicer občno izobrazbo: so te za onega, ki kredit daje, kakor tudi za onega, ki ga jemlje, velike vrednosti. Zbornica se je takrat izrekla tudi za to, da bi taka pisarna lahko tudi na Kranjskem koristno delovala. Ker se od takrat niso